

[Axel Dam.]

underkaste sig de nødvendige Betingelser for dets Opretholdelse. Det kan ikke retfærdiggøre en hvilken som helst Aagerpris eller en hvilken som helst Tvang.

Jeg har selv en Gang været tvangsudskrevet Dommer, nemlig i en Krigsret, medens jeg var Befalingsmandselev i Hæren. Men vi menige fik, efter at vi havde gjort vor Ed paa, at vi vilde dømme retfærdigt, Befaling til at dømme saaledes, som Audi-tøren foreslog, da vi i modsat Fald vilde blive straffet. Hvis Nævningerne endda fik en saadan Instruks om, hvordan de skulde stemme, vilde de dog i nogen Grad blive fri for det tunge Ansvar, det maa være at skulle handle imod Evangeliets Bud: Dømmer ikke, at I ikke skulle dømmes. Men selv om man fritog dem for at dømme og kun tvang dem til at stemme efter en Instruks, saa var det dog uberettiget Samvittigheds-tvang. Det vil muligvis ogsaa vise sig, at Loven vil fremkalde et Sidestykke til Militær-nægterne, og hvad vil man saa gøre med de genstridige Nævninger og Dommerne? Vil man ogsaa sætte dem til at hugge Brænde i Grib Skov, eller hvordan vil man gennemføre det? Det skal ikke være en Vittighed fra min Side, vort Standpunkt er alvorligt begrundet, og naar jeg fremsætter det fra denne Talerstol, er det ikke i Haab om at faa Loven ændret i den Retning, men blot, fordi jeg føler det som min Pligt paa officiel Maade at gøre den danske Vælgerbefolkning bekendt med vor Stilling til al uberettiget Tvang. Det vil nok blive sagt i en Del af Pressen, tænker jeg, at det er et af Retsforbundets snurrige Paafund, som det ud-slynger for at vække Opmærksomhed og gøre Reklame. Dertil vil jeg sige, at i over 10 Aar har staaet paa vort Program, ja, fra første Færd af, at alle borgerlige Ombud, saasom Pligt til at være Nævning, Medlem af en kommunal Forsamling o. s. v., skal bortfalde, da det offentlige ikke har Krav at stille for egen Regning.

Jeg venter, som sagt, ikke nogen saglig Imødegaaelse af vore Principper eller af min Begrundelse for dem. I Øjeblikket vil det være tilstrækkelig fældende for dem enten at betragte vort Indlæg som filosofisk — Filosofi er jo som bekendt noget af det forsmædeligste, et Menneske kan give sig af med — eller ogsaa som udemokratisk, en Betegnelse, der jo for Tiden har en Tryllekraft over den herskende Mentalitet til at afskære som overflødig al nærmere Undersøgelse af, om det nu ogsaa er ufornuftigt og urigtigt, eller om det maaske ikke netop er Udslag af almindelig Menneskeforstand

— noget, der jo for Resten skal være noget af det ualmindeligste at træffe paa her i Verden, har kloge Folk sagt. Demokratisk er blevet Generalnævner for alt, hvad der er godt, og udemokratisk er blevet Smæde-navnet for alt, hvad man uden nærmere Begrundelse vil fordømme.

Jeg skal slutte med en Udtydning af Georg Brandes af det latinske Ordsprog: Væ ridentibus!

„Ve dem, som ler! De er forudbestemt til at glemmes og til at trædes paa Nakken af dem, ad hvem de lo. Ve dem, som ler! det vil sige dem, hvem Kraften, naar den er ny, altid synes en Genstand for Latter, og som mener at kunne fælde den med det raaeste af alle Vaaben, Grinet. Det er dem, den nye Kraft allerførst og allerlettest faar Bugt med, thi det er blandt dem, i denne Livvagt af bornerte, at enhver ny Magt finder sine villieløseste Slaver. De, som ler, det er de samme som dem, der raaber Hurra, Eftertravernes Hob, der begynder med intet at forstaa og ender med intet at turde kritisere.“

Fuglsang: Mit Partis Ordfører (Elmquist) var i sin Tale inde paa Spørgsmaalet om Offentligheden i Retsplejen, om det umulige i at paatvinge bl. a. Vidner en Offentlighed, der skulde være dem til Sikkerhed, men tværtimod ofte kunde være ligefrem en Vilkaarlighed og til Skade for de Vidner, der optræder. Jeg hørte nok nu, at det ærede Medlem Hr. Pürschel var inde paa, at Venstre havde en Fortid, som ikke faldt i Traad med den Tale, som vor Ordfører havde holdt her. Jeg vil gerne sige til det ærede Medlem Hr. Pürschel, at hvad der end er sagt tidligere om den Sag, saa er een Ting dog givet: at man gør nogle Erfaringer. Og naar jeg har bedt om Ordet, i det hele tilladt mig at blande mig i en Diskussion, der hidtil er ført herfra af Jurister alene — ja selv det ærede Medlem Hr. Axel Dam har jo ogsaa været tvangsudskrevet som Dommer, forstaaer jeg, saa det er næsten ogsaa en Slags Jurist i denne Forbindelse —, er det for netop at forstærke denne Udtalelse af det ærede Medlem Hr. Elmquist om Offentlighed, hvordan den kan blive det modsatte af det, der var Tanken, en Sikkerhed imod Vilkaarlighed i Behandlingen af baade sigtede og Vidner.

Det ærede Medlem Hr. Jesper Simonsen kom før med et Citat af Bentham; jeg tror nok, det kan udtrykkes saadan i Korthed: Hvor der ikke er Offentlighed, er der heller ingen Retfærdighed. Jeg ser nu ikke, at